

MARTIN VACULÍK – NEZNÁMY AUTOR PRAKTICKEJ PRÍRUČKY *CANTUS GREGORIANUS Z ROKU 1735*¹

03 Janka Bednáriková

Katedra hudby, Pedagogická fakulta Katolíckej univerzity v Ružomberku

Abstrakt:

O františkánskom organistovi Martinovi Vaculíkovi máme k dispozícii len strohé bibliografické údaje. Zanechal však významný odkaz vo forme praktickej príručky pre potreby rehole, ktorú vydal v Olomouci v roku 1735 pod názvom *Cantus gregorianus*. Prostredníctvom tohto malého dielka chceme odhaliť prínos jeho osobnosti v kontexte našich hudobných dejín a prispieť k doplneniu mozaiky obrovského množstva zanietených ľudí, ktorí sa zaslúžili o hudobný rozvoj na našom území a neprávom upadli do zabudnutia.

Hudobno-teoretická literatúra sa v rámci svojho etablovania vyvíjala v dvoch odlišných smeroch. Prvý predstavovali rozsiahle syntetické diela, sumarizujúce všetky poznatky overené v tisícročnom vývoji gregoriánskeho chorálu. Druhý smer reprezentovali praktické kompendiá, nazývané všeobecne *tractatus de musica plana* (rozprava o teórii jednohlasného latinského chorálu). Boli písané najmä pre študentov-začiatokov a vytvárali akési zhrnutie hudobnej teórie.² Zamerané boli skôr inštruktívne, obsahovali množstvo pomôcok vo forme tabuliek, veršovaných poučiek či názorných grafov. Keď však bola koncom 15. storočia vynájdená nototlač, objavil sa ďalší typ hudobno-teoretickej spisby, vznik ktorého spôsobilo zavedenie polyfónie ako nového predmetu do učiteľských osnov na latinských školách a univerzitách. Začali vznikať tlačené školské príručky menšieho rozsahu, ktoré pozostávali zvyčajne z dvoch samostatných častí. Prvá časť pojednávala o základoch hudobnej teórie a o jednohlasnom latinskom choráli, druhá sa zaoberala elementárnymi problémami menzurálnej notácie. Tieto pomerne stručné knižky boli určené na vzdelávanie pre praktických spevákov a učiteľom slúžili skôr ako učebné pomôcky.³ Do tejto skupiny by sme mohli zaradiť drobné dielko Martina Vaculíka s titulom *Cantus gregorianus*. Kto však bol Martin Vaculík?

---

¹ Táto štúdia bola vypracovaná ako súčasť projektu VEGA 1/0027/13: *Výskum a pramenná edícia graduála deponovaného v Slovenskom národnom archíve v Bratislave, fond Knihnice Bratislavskej kapituly, signatúra Manuscripta 67*.

² Prezentovali predovšetkým základné definície, pravidlá gregoriánskeho spevu a základy menzurálnej notácie, pričom v úvode sa zmieňovali aj o významných osobnostiach biblického, antického či ranokresťanského sveta. Sústreďovali sa aj na vysvetľovanie cieľov hudby, jej významu a objasňovaniu teórie chorálu prostredníctvom viacerých kapitol o klasifikácii hudby, o tónovom systéme, diatonickej sústave tónov a ich názvov, o teórii hexachordov, hudobných intervaloch a systéme ôsmich cirkevných tónin aj s ukážkami. Okrem gregoriánskeho chorálu sa venovali aj ďalším problémom, pričom – nadväzujúc na antickú číselnú symboliku či harmóniu sfér – načrtávali možnosti ich riešenia. Mladšie diela tohto prúdu oveľa viac čerpajú z vlastných skúseností a poznatkov, venujú sa aj viachlasnej hudbe a svoj výklad sprehľadňujú do logických celkov a častí, podložených konkrétnymi príkladmi. CZAGÁNYOVÁ, Zuzana: Anonymi Leutsoviensis Tractatus de musica. In: *Slovenská hudba* 17, 1991, č. 4, s. 304.

³ RYBARIČ, Richard: Štefan Monetarius Cremonianus a jeho hudobno-teoretický traktát. In: MUNTÁG, Emanuel (ed.): *Hudobný archív* 1/74. Martin : Matica slovenská 1975, s. 53.

Osobnosť Martina Vaculíka (*1680 ? – †1742)

O Martinovi Vaculíkovi (v staršej literatúre sa uvádza aj ako Martin Waczulik) sa zachovalo len veľmi málo bibliografických zmienok, ktoré sú pomerne strohé. V slovenských biografických slovníkoch sa mu najčastejšie pripisuje prívlastok náboženský spisovateľ a kazateľ z prvej polovice 18. storočia. Dozvedáme sa tiež, že bol príslušníkom salvatoriánskej provincie rehole františkánov, kazateľ v Hlohovci, spoluvydavateľ a vydavateľ právnych ustanovení uhorských františkánov – salvatoriánov.⁴ Bol aj gvardiánom v Žiline a z poverenia ministra provinciála tu založil *Bratstvo pásikov*. V rokoch 1731 až 1734 bol predstaveným (ministrom) Provincie Najsvätejšieho Spasiteľa.⁵ Z hľadiska našej témy sú zaujímavé zmienky o tom, že zostavil spevník pre potreby rehole, venoval sa hudbe a bol aj hudobným skladateľom.⁶ Žiaľ, o iných hudobných dielach, okrem gregoriánskej príručky, nenachádzame žiadne ďalšie údaje. Maďarské webové stránky dopĺňajú, že Waczulik Márton – františkánsky rehoľník, žijúci v 18. storočí a provinciál českej provincie – písal gregoriánske spevy, litánie, žalmy a hymny v latinčine.⁷

Pri skúmaní hudobných pamiatok františkánskej rehole v 30. rokoch 20. storočia sa o Martinovi Vaculíkovi zmienil hudobný vedec Dobroslav Orel v súvislosti s tlačeným exemplárom diela *Cantus gregorianus*.⁸ Na základe prípisu *Pro conventu Galgociensi* na prídošty skúmaného exemplára určil jeho hlohovecký pôvod, vysvetlil význam slova *pausa* (v tomto prípade označujúce melodický vzor pre liturgický recitív), objasnil pojem *tonus* a napokon vypísal viaceré spevy nachádzajúce sa v príručke.

V súčasnej literatúre sa dielom Martina Vaculíka čiastočne zaoberal muzikológ Ladislav Kačic. V štúdiu o prínose moravskej františkánskej Provincie sv. Václava⁹ sa zmieňuje o používaní Vaculíkovej príručky *Cantus gregorianus* v rámci Salvatoriánskej provincie, ktorá vyšla v Olomouci v roku 1735, avšak uvádza, že jej používanie mimo domácej oblasti dodnes nebolo doložené. Uvádza tiež, že moravské príručky gregoriánskeho chorálu sa používali aj v susedných provinciách na území dnešného Slovenska (používali sa dokonca aj v klariských kláštoroch, ktoré patrili pod

⁴ *Malý slovenský biografický slovník. Generálny heslár SBS. A – Ž. Martin*: Matica slovenská 1982, s. 626. *Slovenský biografický slovník (od roku 833 do roku 1990)*. VI. zväzok T – Ž. Martin: Matica slovenská 1994, s. 197.

⁵ Dostupné na internetovej stránke http://knihy.dominikani.sk/hlavna_biblio?pcmeno=vaculikmartinofm&par=3 dňa 25.4.2016.

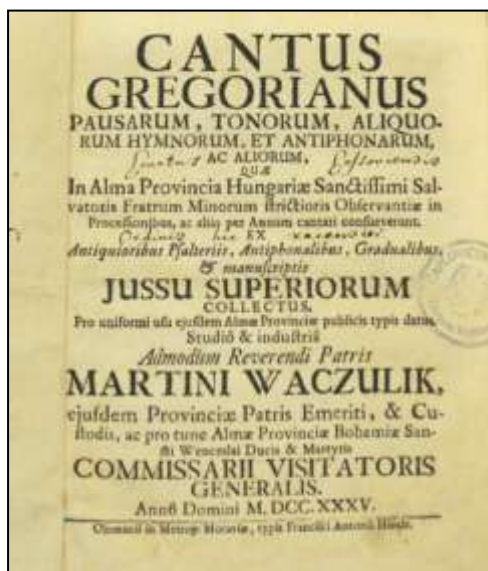
⁶ PAŠTEKA, Július a kol.: *Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska*. Bratislava: Lúč 2000, s. 1433-1434.

⁷ Dostupné na internetovej stránke https://hu.wikipedia.org/wiki/Waczulik_M%C3%A1rton dňa 7.11.2015.

⁸ OREL, Dobroslav: Hudební památky františkánské knihovny v Bratislavě. In: *Sborník Filosofické fakulty University Komenského v Bratislavě*, 7, 1930, č. 59 (6), s. 77. Okrem toho autor uvádza niektoré technické parametre diela *Cantus gregorianus*: rok vydania (1735), počet strán (108), rozmery (16 x 20 cm), notácia (chorálna, *punctum quadratum*, štvorlinajková osnova), väzba (kožená).

⁹ KAČIC, Ladislav: K špecifikám hudby františkánov na Morave v 17. a 18. storočí: poznámky k dejinám hudby v provincii Bohemiae Sancti Wenceslai. In: *Musicologica Slovaca*, roč. 2 (28), č. 2, 2011, s. 207-229. Na našom území boli zriadené tri provincie františkánov: na západnom Slovensku pôsobila mariánska provincia so sídlom v Bratislave (*Provincia Sanctae Mariae in Hungaria*), na strednom a severnom Slovensku pôsobila salvatoriánska provincia (*Provincia Sanctissimi Salvatoris*) a na východe to bola kapistránska provincia. O kultúrnom prínose a význame františkánskych rehoľníkov píše aj páter Lepáček v nasledujúcej publikácii: LEPÁČEK, C. A.: *Františkánsky prínos do slovenskej kultúry*. Bratislava : Serafín 2005. 267 s.

správu františkánov).¹⁰ Z článku *Hudobná kultúra františkánov na Slovensku v 16. – 19. storočí* sa dozvedáme, že v uvedenom období – osobitne v časoch zvýšeného prílevu nových členov – si obidve provincie nechali základné príručky gregoriánskeho chorálu dokonca vytlačiť, pričom pre mariánsku provinciu sa tlačila príručka Paulína Čičmana *Honori seraphico Processionale et Antiphonale* z roku 1747, pre salvatoriánsku provinciu to bola príručka Martina Vaculíka *Cantus gregorianus*.¹¹

Dielo Martina Vaculíka „*Cantus gregorianus*“ (titulná a prvá strana)

S menom Martina Vaculíka sa teda spája vydanie dvoch diel: praktickej príručky *Cantus gregorianus* (Olomouc 1735) a diela *Statuta municipalia Provinciae Hungariae SS. Salvatoris Ordinis Fratrum Minorum* (Pravidlá miestnej uhorskej provincie Najsvätejšieho Spasiteľa menších bratov prísnych observantov) v meste Hlohovec,¹² ktoré boli zavedené v celej župe 10. júna 1731 a v roku 1734 boli schválené aj vo Viedni.

¹⁰ Za najdôležitejšie príručky považuje L. Kačic diela z roku 1666, ktoré boli tlačené v Olomouci: *Hymni cum Antiphonis a Musica choralis*. Za autora tejto dvojčasťovej knižočky (*opusculum bipartitum*) sa považuje domáci hudobník, skladateľ a vikár františkánskeho kláštora v Olomouci Modestus Märstein (zomrel v roku 1675). V roku 1686 vyšla prepracovaná verzia prvej časti *Hymnodia franciscana* na podnet Bernarda Sanigu. Spolu so spisom bavorského františkána Bernarda Schreyera *Musica choralis Theoro-practica* (Mníchov 1663) považuje Ladislav Kačic túto verziu za najlepšiu učebnicu gregoriánskeho chorálu v strednej Európe 17. storočia. Schreyerova učebnica sa podľa jeho názoru používala aj mimo františkánskeho prostredia, konkrétne u benediktínov. KAČIC, K špecifikám hudby františkánov na Morave v 17. a 18. storočí, s. 209-210.

¹¹ KAČIC, Ladislav: *Hudobná kultúra františkánov na Slovensku v 16. – 19. storočí*. In: ŠIMONČIČ, Jozef (ed.): *Dejiny a kultúra rehoľných komunit na Slovensku. Príspevky na II. sympóziu o cirkevných dejinách Slovenska na Trnavskej univerzite 15. – 16. októbra 1993*. Trnava : Trnavská univerzita 1994, s. 112.

¹² *Statuta municipalia provinciae Hungariae ss. Salvatoris ordinis fratrum minorum strictioris observantiae, quae in hoc corpus redacta & alias saepius revisa, rursus vi compromissi ab universis patribus vocalibus, precelebris capituli provincialis Galgócziensis ejusdem provinciae die 10. mensis junii anno 1731. celebrati, in immediate praeteriti, & novi, in eodem capitulo electi definitorii patres facti, in secunda intermedia congregatione pariter Galgoczi die 10. mensis Maji anno 1733. celebrata, ab iisdem in hunc finem specialiter convocatis, examinata, limitata, atque acceptata, & subscripta fuerunt.* Viennae [Bécs], 1734. Dostupné na internetových stránkach https://hu.wikipedia.org/wiki/Waczulik_M%C3%A1rton a <http://mek.oszk.hu/03100/03115/03115.pdf>, dňa 7.11.2015.

Praktická príručka *Cantus gregorianus*

Jeden exemplár tohto diela sa nachádza vo Vedeckej knižnici v Olomouci pod signatúrou OLA 001 601.787 a je pôvodným majetkom bývalého františkánskeho kláštora v Uhorskom Hradišti.¹³ Ďalší exemplár sa podľa dostupných záznamov nachádza aj v Knižnici Ostrihomského seminára v Ostrihome.¹⁴ A napokon jeden exemplár sa nachádza aj na Slovensku – v knižničnom fonde Čaplovičovej knižnice Oravského múzea P. O. Hviezdoslava v Dolnom Kubíne pod signatúrou XI/2. Táto verzia bude predmetom predloženého príspevku.

Kompletný názov diela z titulnej strany znie: *Cantus Gregorianus Pausarum, Tonorum, Aliquorum Hymnorum, Et Antiphonarum, Ac Aliorum, Quae In Alma Provincia Hungariae Sanctissimi Salvatoris Fratrum Minorum strictioris Observantiae in Processionibus, ac alias per Annum cantari consueverunt. Ex Antiquioribus Psalteriis, Antiphonalibus, Gradualibus, manuscriptis Jussu Superiorum Collectus, Pro uniformi usu ejusdem Almae Provinciae publicis typis datus, Studio et industria Ad modum Reverendi Patris Martini Waczulik, ejusdem Provinciae Patris Emeriti, et Custodis, ac pro tunc almae Provinciae Bohemiae Sancti Wenceslai Ducis et Martyris. Commisarii Visitatoris Generalis. Anno Domini M.DCCC.XXXV. Olomucii in Metrop: Moravii typis Francisci Antonii Hirmler.*¹⁵ Už z názvu je teda zrejmé, že sa bude pojednávať o nápevoch, tónoch, rôznych hymnoch, antifónach a ďalších (hudobných) formách, ktoré budú prísne dodržiavané počas procesií v rámci celého liturgického roka v slávnej uhorskej provincii Najsvätejšieho Spasiteľa menších bratov. Z podtitulu sa dozvedáme, že ide o ručne napísaný výber z najstarších žalmov, antifón a graduálov pre jednotné používanie v slávnej českej provincii sv. Václava, vodcu a mučeníka, publikovaný dôstojným pátrom Martinom Vaculíkom. Zámerom napísania tejto rukoväte bola teda snaha po jednotnosti v rámci danej provincie menších bratov františkánov.

Čo sa týka vonkajšieho vzhľadu, ide o pomerne útlú knižku v tvrdej čiernej väzbe s rozmermi 200 x 160 mm.¹⁶ Dielo, napísané celkovo na 110 stranách (z nich má 108 strán číslovanie v hornom vonkajšom okraji, na ďalších dvoch nečíslovaných stranách sa nachádza abecedný zoznam spevov), neobsahuje teoretické poučky a vysvetlenia, ale konkrétne príklady

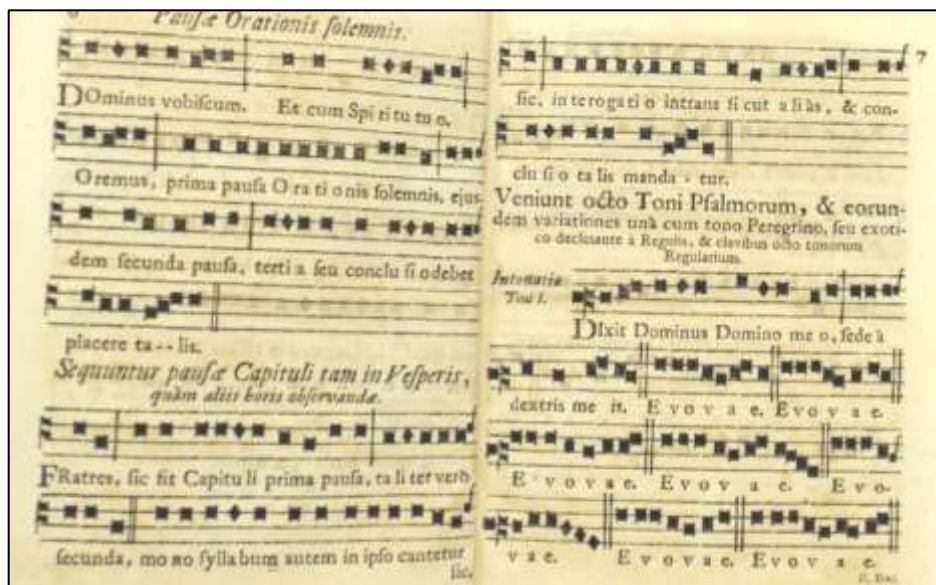
¹³ Informáciu sme získali na internetovej stránke http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&action=record_detail&id=5474 dňa 10.3.2014.

¹⁴ GILANYI, Gabriela: *17–18. századi kottás liturgikus könyvek az Esztergomi Hittudományi Főiskola Könyvtárában* (Znotované liturgické spevy zo 17-18. storočia v Knižnici Ostrihomského seminára), s. 255. Dostupné na internetovej stránke http://epa.oszk.hu/01300/01397/00006/pdf/MSion_2009_02_250-261.pdf dňa 7.11.2015. Krátky záznam o tomto diele nachádzame aj v diele *Régi Magyar Könyvtár iii/xviii század Magyarországi szerzők külföldön, nem magyar nyelven megjelent nyomtatványai I.* kötet: 1712–1760. Budapest : Országos Széchényi Könyvtár Budapest, 2005, s. 342, č. 1777. Dostupné na webovej stránke <http://mek.oszk.hu/03100/03115/03115.pdf>, dňa 7.11.2015.

¹⁵ Dostupné aj na internetovej stránke <http://aleph.vkol.cz/pub/svk01/00073/51/000735157.htm>, dňa 10.3.2014.

¹⁶ Pri zapisovaní rozmerov uvádzame najprv výšku, potom šírku tlače. Výška notovej osnovy tohto diela je 14 mm, kváder meria na výšku 4 mm (meranie zo strany 7).

nápevov na spievanie čítaní (epištól), evanjelií, feriálnych aj slávnostných modlitieb a ôsmich žalmových tónusov.

Ukážka notovaného zápisu diela Martina Vaculíka „Cantus gregorianus“, s. 6 – 7

Príručka nie je rozdelená na kapitoly, avšak jednotlivé tematické zmeny oznamujú popisné názvy. Jej obsah môžeme sprehľadniť nasledovne:

- *Pausae martyrologii*
  - nápevy čítaní a modlitieb s. 3-7
- *Octo toni psalmodum*
  - nápevy 8 žalmových tónusov s intonáciami a viacerými záverečnými kadenciami s. 7-11
- *Benedicamus Domino*
  - viaceré nápevy tohto ordináριοvého spev s. 12-15
- *Antiphonae ad aspersionem Templi*
  - dva spevy pri kropení svätenou vodou:
    - Vidi aquam a Aperges me* s. 15-18
- *Antiphonae post matutinum*
  - viaceré mariánske antifóny s. 18-21
- *Pro pluvia et pro serenitate*
  - spevy za dažď i za pekné počasie s. 21-23
- *Tempore paschali*
  - sekvencia *Victimae paschali laudes* s. 24-26
- *Pro Adventu ante Kyrie*
  - antifóna *Rorate coeli desuper* s. 27
- *Invitatoria pro festo Nativitatis*
  - introit *Christus natus est*
  - hymnus *Crudelis Herodes* s. 28-32

- *Pro festo Purificationis B. V. M.*
  - antifóny *Lumen ad revelationem, Exurge Domine*
  - hymnus *Ave maris stella* s. 33-35
- *Feria IV Cinerum*
  - antifóny *Exaudi nos Domine, Immutemur habitu* s. 36-40
- *Dominica in Palmis*
  - antifóny *Hosanna Filio David, Pueri Haebreorum*
  - hymnusy *Vexilla Regis, Gloria laus et honor*
  - graduál *Collegerunt* s. 41-47
- *Lamentationes pro Hebdomada Sancta*
  - lamentácie I-III na piatu fériu, šiestu fériu a na sobotu
  - modlitba proroka Jeremiáša s. 50-78
- *Pausae tractatum qui cantari solent triduo ante Pascha*
  - nápevy, ktoré sa používajú pri slávnostnom spievaní počas Svätého trojdnia s. 79
- *Feria V majoris hebdomadae ad lotionem pedum*
  - antifóna *Mandatum novum do vobis*
  - antifóna *Postquam surrexit* so žalmom 118
  - antifóna *Dominus Jesus* so žalmom 47
  - antifóna *Domine tu mihi lavas pedes* so žalmom 84 s. 80-83
- *Hymni et antiphonae variae*
  - *Veni Creator Spiritus, Decus morum Dux minorum, O salutaris Hostia, Engratulemur hodie, Jesu dulcis memoria*
  - jedna z tzv. antifón „O“ – *O Sapientia*
  - hymnus sv. Ambróza a Augustína *Te Deum laudamus* s. 84-96
- *In depositione Fidelium Defunctorum*
  - pohrebné antifóny a modlitby: *Circumdederunt me, Absolve Domine*
s chválospevom *Benedictus, Absolve Domine animam famuli, Michael praepositus, Miserere mei Deus, Libera me Domine, Coeli movendi sunt, In paradysum*
so žalmom *De profundis* s. 97-108

Na záverečnom liste dielka sa nachádza krátke slovo vydavateľa adresované svojim čitateľom (*Typographus lectori*).¹⁷ V ňom vysvetľuje prítomnosť niektorých tlačových chýb, akými je napr. nesprávne umiestnenie nôt či medzier v dôsledku niekoľkonásobného vkladania tých istých strán do tlačiarenského lisu. Spolieha sa tiež na múdrosť čitateľa a jeho diskretný úsudok, vďaka ktorému bude aj napriek tlačovým nedostatkom spievať uvedené spevy dobre a na Božiu slávu.

¹⁷ „*Typographus Lectori. Miraculo simile est, videre hominem a communibus humanae naturae naevis omnino liberum; ita nullo plane errore Typographo librum legere, et rarum et mirum est, maxime in tali impressione Figurarum Musicalium, Inveniuntur quidem perpauci errore ubi quasdam Notas, seu Figuras Musicales non omnino suae lineae, aut spatio collocatas reperies, quia quaelibet Charta quatuor vicibus proelo subjicienda, vix poterat ita directe applicari, ut non aliqualem contraheret errorem, quem tamen amice Lector tuo prudenti, et discreto judicio facile scies emendare: bene vale, et utere pro gloria DEI.*“

Notácia publikácie je, prirodzene, kvadratická. Použité sú obidva kľúče (C, F), custos aj deliace čiary (*divisio maior* a *divisio finalis*). Rozmiestnenie (rozloženie) jednotlivých neum je nepravidelné, čo pôsobí dojmom menej úhľadného rukopisu. Napriek frekventovaným machuľiam, presvitajúcim z druhej strany papiera, je tak notácia ako aj text dobre čitateľný a prístupný. Na konci každej strany sú pre lepšiu orientáciu zaznačené začiatkové slabiky prvého slova nasledujúcej strany.

Na základe prvotného preskúmania obsahu tohto dielka môžeme konštatovať, že v dobe jej napísania Martinom Vaculíkom, teda v 18. storočí sa gregoriánsky chorál bežne praktizoval, hoci už v dekadentnej forme. Jeho spevy boli dobre známe a nevyžadovali nijaké teoretické usmernenia. Ako je evidentné z titulu predstavenej príručky, cieľom jej napísania bolo zjednotenie známych a bežne interpretovaných gregoriánskych spevov pre konkrétnu františkánsku provinciu, teda išlo o praktický zámer v oblasti liturgických spevov. A hoci je meno Martina Vaculíka takmer neznáme, jeho prínos z hľadiska spoločenského, kultúrneho, rehoľného, liturgického i hudobného je nezanedbateľný, pretože svojím zanietením, osobným vkladom vo forme zostavenia dvoch pomerne významných diel a z pozície svojho postavenia ovplyvnil dianie vo svojej reholi, pričom sa podpísal pod vzácnu snahu o jednotnosť liturgie v rámci svojej provincie. Na záver si dovoľíme malé prirovnanie: Martin Vaculík sa vydaním svojho dielka v priestore františkánskej provincie zaslúžil o utvrdenie jednoty liturgických spevov obdobným spôsobom (len v menšej miere), ako sa o dvesto-dva rokov neskôr (1937) podarilo v zostavení *Jednotného katolíckeho spevníka* slovenskému hudobnému skladateľovi Mikulášovi Schneidrovi-Trnavskému.

POUŽITÁ LITERATÚRA

CZAGÁNYOVÁ, Z.: Anonymi Leutsoviensis Tractatus. In: *Slovenská hudba* 17, 1991, č. 4, s. 297-316. ISSN 1335-2458

GILANYI, Gabriela: *17–18. századi kottás liturgikus könyvek az Esztergomi Hittudományi Főiskola Könyvtárában* (Znotované liturgické spevy zo 17. – 18. storočia v Knižnici Ostrihomského seminára) [online]

KAČIC, L.: Hudobná kultúra františkánov na Slovensku v 16. – 19. storočí. In: ŠIMONČIČ, J. (ed.): *Dejiny a kultúra rehoľných komunít na Slovensku. Príspevky na II. sympóziu o cirkevných dejinách Slovenska na Trnavskej univerzite 15. – 16. októbra 1993*. Trnava : Trnavská univerzita 1994, s. 109-121. ISBN 80-88774-00-4

KAČIC, L.: K špecifikám hudby františkánov na Morave v 17. a 18. storočí: poznámky k dejinám hudby v provincii Bohemiae Sancti Wenceslai. In: *Musicologica Slovaca*, 2011, roč. 2 (28), č. 2, s. 207-229. ISSN 1338-2594

LEPÁČEK, C. A.: *Františkánsky prínos do slovenskej kultúry*. Bratislava : Serafín 2005. 267 s. ISBN 80-8081-038-9

Malý slovenský biografický slovník. Generálny heslár SBS. A – Ž. Martin: Matica slovenská 1982, s. 626.

OREL, Dobroslav: Hudební památky františkánské knihovny v Bratislavě. In: *Sborník Filosofické fakulty University Komenského v Bratislavě*, 7, 1930, č. 59 (6), s. 5-91.

PAŠTEKA, Július a kol.: *Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska*. Bratislava: Lúč 2000, 852 s. ISBN 80-7114-300-6.

RYBARIČ, R.: Štefan Monetarius Cremnicianus a jeho hudobno-teoretický traktát. In: MUNTÁG, E. (ed.): *Hudobný archív 1/74*. Martin : Matica slovenská 1975, s. 53.

Slovenský biografický slovník (od roku 833 do roku 1990). VI. zväzok T – Ž. Martin: Matica slovenská 1994, 660 s. ISBN 80-7090-111-X.